

INTERNETNI KELAJAKDA NIMA KUTMOQDA?

Kuziyeva Zebo Kudratovna
BuxMTI Akademik litsey, o'qituvchi

Annotatsiya

Ushbu maqolada internet kelajakda qay darajada o'zgarishi mumkinligi haqidagi taxminlar keltirilgan, ayni paytda uning foydalanish chegaralari va maqsadlari haqida bayon qilingan.

Kalit so'zlar: Protokol, "On - line", Web – blog, blogger.

«Internet, yaratilish tarixi, tuzilishi, xavfsizlik masalalari» qo'lanmasining kirish qismida "Inson aql – idrokining bemisl ixtirolari bo'lmish pochta, telefon, radio, televideniye, tekeks, faks, yuali aloqa va Internet mo'jizalaridan so'ng bu boradagi ixtirolar va kashfiyotlar nihoyasiga etgandek! Axir, birgina uyali telefon mo'jizalari ozmuncha ta'rif va tavsifga loyiqmi?! Buni qarangi, aql – idrok imkoniyatlarining cheki yoq, agar har bir ixtiro yoki kashfiyot uchun yillar, hatto asrlar kerak bo'lgan bo'lsa, endilikda bu oraliq muddat nihoyat qisqarib bormoqda. Bugungi inson tezlikka, shiddatga mahkum. Demak, bir yangilik to'la – to'kis o'zlashib, odamlar hayotiga singib ulgurmay, navbatdagisi real voqelikka aylanmoqda" – deb yozilgan.

O'ylanib qolasan kishi, bu vaqt ichida bizni yana qanday o'zgarishlar kutmoqda. Bundan buyon Internet qay tarzda rivojlanadi, yana qanday yangi xizmatlar paydo bo'ladi degan savollar o'rtaga chiqadi.

Hisoblash tizimlari bo'yicha mutaxassis, Internetning nashriyotchilaridan biri Vinton Grey Syorf (1943 yi AQSH ning Konektikut shtati, Nyu – Heyven shaxrida tavallud topgan) XX asrning muhim yaratuvchisi sifatida kelgusida bizlarni nima kutayotgani haqida quyidagicha o'rtoqlashgan: "Yaqinda Internet atalmish dunyo tarmog'i "muzlab"qoladi, sababi, tizimda manzillar uchun joy asta – sekin tugab boryapti. Tizimda atigi 4,3 mlrd kompyuterga joy qolgan, ya'ni huddi shuncha kompyuter internetga ulanishi mumkin. Shundan so'ng u to'ladi, xuddi ATS tarmog'ida raqamlar qolmagani kabi. Tarmoq faoliyati to'xtab qolmaydi yoki buzilmaydi, u shunchaki o'sishdan to'xtaydi. Bu jarayon 2012 yilgacha amalga oshadi. Lekin bu hal etiladigan masala – bugungi kunga kelib bu masalaning echimini qidirib, yanada kengroq manzilda joy izlashga harakat qilyapmiz. Buni yoli quyidagicha: 1996 yilda tashkil etilgan IPv6 protokoli o'z ichiga 340 trillion electron

manzilni sig'ira oldi. Bu juda ko'p! Bugungi muammo barcha provayderlarni eski manzildagi joyi tugamasidan, avval yangi tizimni joriy etishga majbur qilishdadir.

2050 yilga kelib Internet qay ko'rinishda bo'ladi? Shuni aytish mumkinki, Internet tarmoqlari ko'payib ketadi. Butun sayyoramiz "On - line" rejimida bo'ladi. U paytga borib, sayyoralararo Internet tarmog'i vujudga keladi. 2010 yilning so'ngida kelib, sun'iy yo'ldoshlar kometalarning oldiga yuborilganda, ushbu tarmoq amalda bo'ladi. Uzoq koinotdagi samo jismlari bilan bog'lanish yuzasidan tajribalar o'tkazamiz. Agar sinov muvaffaqiyatli o'tsa, u holda sayyoralararo aloqa tizimining tamal toshini quyishimiz mumkin! Shunday bo'lgan taqdirda, bir necha 10 yillardan keyin uyali telefoningizdan Marsga xabar yo'llash imkoniyatiga ega bo'lasiz. Yaqin o'n yilliklar ichida koinotda ko'plab yangi asbob va uskunalar ishga tushirilmoqda. Avval u yerga robotlar jo'natiladi, so'ng esa insonlar ham borishi mumkin bo'ladi. Ana o'sha paytda, ular bilan aloqa o'rnatish zarurati paydo bo'ladi. Hozirda, tarmoqni Quyosh tizimida ish yuritishiga yordam beradigan asos – bir necha protokollar ishlab chiqmoqdamiz. Ular asosida yangi tizim tarmog'i vujudga keladi".

Ushby bashoratlar Internet tizimining kelajagi borasida bo'lsa, Internet – jurnalistikasi sohasida ancha ommalashib ketgan, blog – jurnalistikasi avj olib bormoqda. Bugun Web blog – "Tarmoqdagi kundaliklar" da xalq o'z axborotlarini, fikr mulohazalarini, sharh va munosabatlarni bildirib kelmoqda. Blog – muhitida istalgan mavzudagi mulohazalarni topish, o'qish, tomosha qilish va har biriga munosabat bildirish mumkin. Ularning inter – faollik darajasi juda yuqori bo'lib, shu xususiyat tufayli tadqiqotchilar bloglardagi jarayonlarni "fuqarolik" yoki "xalq jurnalistikasi" seb nomlashmoqda. Bu albatta odatiy jurnalistikaga nisbatan aytilgan gap. Biz yuqorida keltirib o'tganimizdek, bu yerda ham axborot bilan ishlash, uning yaratuvchilari va iste'molchilari o'rtasidagi munosabat tamoman o'zgarib bormoqda. Ammo, inobatga olinishi kerak bo'lgan jihatlari ham bor. Dastavval shaxsiy manfaatlar yo'lida yaratilgan bloglar tobora ijtimoiy va tijoriy ahamiyat kassb etib bormoqda.

Internet rivojlangani va tobora keng tarqalgani oqibatida blog yurituvchilar vaqt, masofa, hudud va chegaralardan holi ravishda ijtimoiy tarmoqlarga birlashmoqdalar, dolzarb mavzularyuzasidan fikr almashib, dunyo e'tiborini o'zlariga qaratmoqdalar. Tijorat tashkilotlari butun marketing sohasini Internet – texnologiyalari va ijtimoiy tarmoqlarsiz yuritib bo'lmasligini takror va takror ta'kidlab, reklama, ommaviy aloqalar, marketing borasidagi siyosatlarini Internet foydalanuvchilari tomon yo'naltirmoqdalar. Qolaversa, ko'pgina davlatlarning

rahbarlari, ommaviy axborot vositalari shiddatli axboriy “janglarda” o’z etakchiligini yo’qotmaslik uchun bloglardan samarali vosita sifatida foydalanishga intilmoqda.

Kuzatuv natijalariga ko’ra blog yurituvchi va ulardagi muhokalarda ishtirok etuvchilarning o’rtacha yoshi 18-45 yosh ekan. Mamlakatimiz miqiyosida yondashadigan bo’lsak, bu aholining salmoqli qismini tashkil etishini anglaymiz.

Demak, kelajak avlod qaysi vositalar orqali axborot olishi va almashinishini oldindan anglagan holda, mazkur yo’nalishni e’tiborimizdan chetda qoldirmasligimiz, uni tadqiq etishimiz, o’rganishimiz taqozo etadi.

REFERENCES:

1. Sh. T. Kudratxo’jayev “Internet va axborot: xizmatlar, foydalanish asoslari. Toshkent -2017 O’quv qo’llanma.
2. Sh. T. Kudratxo’jayev “Internet jurnalistika va an’anaviy ommaviy axborot vositalari: kelajak kim tomonda // ”O’zMU xabarlarlari 5-son 2010 yil . Toshkent – “Universitet”.
3. Sh. T.Kudratxo’jayev “Internet va axborot: xizmatlar, foydalanish asoslari. Toshkent -2017 O’quv qo’llanma.